ALİ BİN MUHAMMED ET-TABERÎ

Şafiî mezhebindeki tefsîr, hadîs, fıkıh ve kelâm âlimlerinin büyüklerinden. İmâm-ı Eş'arî'nin üstün talebelerinden. İsmi, Ali

bin Muhammed bin Mehdî et-Taberî, el-Eş'arî olup, künyesi Ebü'l-Hasen'dir. Doğum târihi bilinmemekte olup, 380 (m. 990) yılları civarında vefât etmiştir. Kesin vefât târihi belli değildir.

Ebü'l-Hasen et-Taberî, Ehl-i sünnet vel-cemâat'ın i'tikâddaki imamlarından birisi olan Ebü'l-Hasen Eş'arî'nin (radıyallahü anh) ileri gelen talebelerinden idi. Basra'da ondan ilim öğrenmiş, uzun müddet derslerine ve sohbetlerine devam etmiş, daha sonra da ondan rivâyetlerde bulunmuştur. Ehl-i sünnet vel-cemâat i'tikâdını yaymak için uğraşmış ve bozuk inançlı kimselerle uzun zaman mücâdele etmiştir. Ebü'l-Hasen et-Taberî; tefsîr, hadîs, kelâm, fıkıh ilimlerinde zamanının bir tanesi idi. Bu ilimlerin usûllerinde, ya'nî usûl-i tefsîr, usûl-i hadîs, usûl-i fıkıh ilimlerinde de üstâdlık derecesine ulaşmıştır. Ebû Abdullah Hasen bin Ahmed bu husûsta; "Şeyhimiz ve üstadımız Ebü'l-Hasen Ali bin Mehdî, fıkıh âlimi ve birçok kitapları olan, her ilmin inceliklerine vâkıf bir zât idi. Fıkıh, tefsîr, kelâm, edebiyat ve târih ilimlerinin ince mes'elelerine de vâkıf idi. Gayet güzel ve ma'nâlı söz söyleyen, zamanında eşi bulunmayan bir zâttı" buyurdu.

Ali bin Muhammed, bir şiirinde şöyle söyledi:

Kaybolmaz, olmaz zayi,
Sâhibli olan kişi.
Bilinir hâli iyi,
Hallolur bütün işi.

Başka bir gün ise, içinde yaşadığı zamanın kötülüğünü şöyle dile getirdi:

Zaman kötü zamandır.
İnsanlar ona uydu.

Bütün kerîmler gitti.
Nefsim pişmanlık duydu.

Cömertlikten sorunca,
Cevapları yok oldu.

İlm-i kelâm ve usûl-i kelâm ilmine âit "Te'vîl-ü ehâdîs-i müşkilât-ı varidat fiş-sıfât" kitabı çok meşhûrdur.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-3, sh. 466

2) Mu'cem-ül-müellifîn cild-7, sh. 234